

Kraków 10.10.2018

UNIwersYTET
JAGIELLOŃSKI
W KRAKOWIE

Szanowny Panie Ministrze,

Rada Instytutu Etnologii i Antropologii Kulturowej Uniwersytetu Jagiellońskiego, po zapoznaniu się z Rozporządzeniem Ministra Nauki i Szkolnictwa Wyższego z dnia 20 września 2018 r. w sprawie dziedzin nauki i dyscyplin naukowych oraz dyscyplin artystycznych, zobligowała mnie do interwencji w sprawie niezrozumiałego braku Etnologii i Antropologii jako osobnej dyscypliny naukowej i umieszczenia jej w Dziedzinie Nauk Humanistycznych, w ramach nowej, nieznannej w świecie naukowym dyscyplinie „nauki o kulturze i religii”.

Trudno znaleźć merytoryczne uzasadnienie dla usunięcia z katalogu dyscyplin nauki, której instytucjonalna historia ma, już tylko w naszym kraju, ponad stu letnią historię (pierwsza Katedra Etnologii powstała w 1910 roku we Lwowie, zatem wcześniej niż wiele innych jednostek uniwersyteckich, które zyskały w obecnej klasyfikacji status dyscypliny), a na świecie, od USA, przez Wielką Brytanię, Francję, po Chiny, Indie, Brazylię itd., właściwie we wszystkich znaczących i pomniejszych uniwersytetach świata istnieją jednostki etnologiczne/antropologiczne, a etnologia/antropologia jako samodzielna dyscyplina obecna jest w strukturach wielu instytucji i towarzystw naukowych (w PAU istnieje Komisja Etnograficzna i Komisja Antropologiczna, w PAN Komitet Nauk Etnologicznych, a etnologzy/antropologzy są członkami takich towarzystw jak International Union of Anthropological and Ethnological Sciences (IUAES), European Association of Social Anthropologists, Société Internationale d'Ethnologie et de Folklore i in., które w nazwach mają antropologię/etnologię).

Etnologia/antropologia jako nauka empiryczna, uważana jest zarazem za swoistą filozofię empiryczną, co jest wskazaniem na jej heurystyczną rozległość równą niemal filozofii, jednak w odróżnieniu od niej – na jej empiryczność. Mając za zakres przedmiotowy całość ludzkich sposobów życia i porządków nadawanych rzeczywistości, zróżnicowanych w skali globalnej (etnicznie, typologicznie), jest najbardziej rozległą dyscypliną wiedzy o człowieku. Nic dziwnego zatem, że w największej mierze integruje i dostarcza teorii, metod i wiedzy dla licznych dziedzin humanistyki i nauk społecznych. W niej również należy szukać korzeni wielu z nich, np. religioznawstwa, kulturoznawstwa, studiów regionalnych, międzykulturowych, folklorystyki, etnolingwistyki, etnomuzykologii itd.

Wśród najważniejszych myślicieli naszych czasów, którzy w największym stopniu ukształtowali nauki społeczne i humanistykę znajdują się tacy antropologzy/etnologzy jak Bronisław Malinowski czy Claude Levi-Strauss. Ten pierwszy, absolwent Uniwersytetu Jagiellońskiego, uważany jest ponadto za ojca założyciela nowoczesnej antropologii.

To z wiedzy etnologów korzystano konsultując po II wojnie światowej „uniwersalność” „Powszechnej deklaracji praw człowieka”, a etnologia w Polsce (jak w innych krajach), pełniła od początku zadania narodowe i państwowe. Nasze obecnie prowadzone badania

Wydział Historyczny

Instytut Etnologii

i Antropologii Kulturowej

ul. Gołębia 9

PL 31-007 Kraków

tel. +48 12 663 15 32

fax +48 12 663 15 31

etnologia@uj.edu.pl

www.etnologia.uj.edu.pl

UNIwersytet
JAGIELLOŃSKI
W KRAKOWIE

Wydział Historyczny

Instytut Etnologii
i Antropologii Kulturowej

m.in. nad imigracją i imigrantami (dotyczy to również realiów polskich), społecznymi skutkami globalizacji i wielokulturowości, dialogiem międzykulturowym, kulturowymi aspektami polityki czy ekonomii oraz innymi ważnymi i palącymi problemami współczesności spowodowały, że w opublikowanym przez *The Independent* kilka lat temu rankingu zawodów przyszłości „antropolog” znalazł się na drugim miejscu!

W sprawie pominięcia etnologii i antropologii wśród dyscyplin naukowych mieliśmy możliwość wypowiedzieć się niedawno podpisując list skierowany do Pana Ministra przez prof. Michała Buchowskiego, dyrektora Instytutu Etnologii i Antropologii Kulturowej UAM w Poznaniu, Instytutu notabene obchodzącego w przyszłym roku setną rocznicę założenia i z tej okazji mającego gościć kongres największej organizacji skupiającej etnologów i antropologów, czyli wspomnianego już IUAES. Organizacji, w których nazwach wybrzmiewa etnologia i antropologia, jest na świecie bardzo dużo, natomiast nie jest nam znana żadna, która skupiałaby antropologów i etnologów pod szyldem „nauki o kulturze i religii” – takie ukrycie badaczy w naszym kraju będzie skutkowało **deprecjacją środowiska i jego badań** zarówno na arenie krajowej, jak i międzynarodowej. Co więcej, **utrudni lub uniemożliwi współpracę** przy projektach i w konsorcjach międzynarodowych, mobilność międzynarodową uczonych i studentów, a program Erasmus+ czy programy postdoc oraz **umowy międzynarodowe** będą przy takiej konfiguracji dyscyplin zwyczajnie **niemożliwe do realizacji** z powodu **niekompatybilności dyscyplin**. Uczni wykazujący się **niekompatybilnymi stopniami naukowymi** z zakresu nieistniejącej w międzynarodowych wykazach dyscypliny będą z góry wykluczeni. Udział studentów i doktorantów takiej dyscypliny w międzynarodowych programach również będzie niemożliwy, co spowoduje, że **studia** z tego zakresu będą **ostatecznie skrajnie nieatrakcyjne**. Niemożliwe też będzie prowadzenie międzynarodowej szkoły doktorskiej, choć taka perspektywa w ramach antropologii jest bardzo realna. Problematyczna też pozostaje kwestia przyporządkowania światowych i krajowych czasopism antropologicznych wobec konieczności zdeklarowania dyscypliny niekompatybilnej z zakresem większości z nich.

W naszej opinii najlepszym rozwiązaniem dla zachowania autonomii i tradycji naszej dyscypliny byłby powrót do wyjściowej idei Ministerstwa oparcia obecnej klasyfikacji na systematyce nauk OECD, czyli przywrócenia i włączenia dyscypliny „Antropologia, Etnologia” lub „Nauki antropologiczne”, w dziedzinę „Nauk Społecznych”. Rada Instytutu Etnologii i Antropologii Kulturowej postuluje, aby nasze stanowisko, które jest zbieżne ze zdaniem całego środowiska naukowego reprezentującego naszą dyscyplinę, zostało tym razem uwzględnione.

Z poważaniem

Dr hab. Marcin Brocki
Dyrektor
Instytutu Etnologii i Antropologii Kulturowej
Uniwersytet Jagielloński

Dyrektor
Instytutu Etnologii
i Antropologii Kulturowej UJ

dr hab. Marcin Brocki

ul. Gołębia 9

PL 31-007 Kraków

tel. +48 12 663 15 32

fax +48 12 663 15 31

etnologia@uj.edu.pl

www.etnologia.uj.edu.pl